Institutt for fysikk 2006

TFY4180 Fysikk (for Energi & miljø)
Eksamen 30.mai 2006. Løsningsforslag

Oppgave 1. Flervalgsspørsmål

Oppgave:	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
Rett svar:	C	A	A	D	E	D	B	A	D	C	A	E

Detaljer om spørsmålene:

a) C. $E = -\mathrm{d}V/\mathrm{d}r$ gir at 3 er riktig. Det er fritt valgt referansepunkt for V men ikke for E, slik at E ikke kan være null når V øker. B er derfor ikke mulig.

b) A. Feltfritt i ledere og i ladningsfrie hulrom inni ledere, slik at 2 og 3 forkastes. Feltlinjer skal overalt stå normalt på lederoverflater. 1 er OK.

c) A. Fra tips: Kravet $\oint \vec{E} \cdot \mathrm{d}\vec{s} = 0$ på kvadratet er oppfylt kun for A. F.eks. for B får vi et positivt bidrag på høyre sidekant som ikke oppveies av venstre sidekant. Tilsvarende for C, D og E.
Alternativ fra kravet om curlfritt $\vec{E}$-felt: $\vec{\nabla} \times \vec{E} = \vec{0}$ som når $E_y = 0$ og $\frac{\partial}{\partial y} = 0$ gir $\left(\frac{\partial E_z}{\partial x} - \frac{\partial E_x}{\partial z}\right)\hat{\mathbf{j}} = \vec{0}$. $\frac{\partial E_z}{\partial x} = \frac{\partial E_x}{\partial z}$ er oppfylt bare for A.

d) D. Gauss lov: $\epsilon_0 2\pi r \cdot \ell \cdot E(r) = \lambda \cdot \ell$ gir $E(r) = \frac{\lambda}{2\pi r \epsilon_0}$.

e) E. Resistans $R = \ell \cdot \rho / A$ der A er tverrsnittsareal. Dobling av diameter gir firedobling av A og fjerdeparten R.

f) D. Sentripetalakselerasjon: $F = mv^2/r$. Magnetisk kraft: $F = qvB$. Disse satt like gir $r = mv/(qB)$.

g) B. Med krysset el. og magn. felt virker elektrisk og magnetisk kraft i motsatt retning. Når det akkurat ikke er avbøyning er Lorentzkrafta $\vec{F} = q(\vec{E} + \vec{v} \times \vec{B}) = \vec{0}$. Altså $v = E/B$ gjelder for alle partikler, altså må de ha samme fart.

h) A. Når magneten nærmer seg strømsløyfa øker magnetfluksen nedover inni sløyfa. Ifølge Lenz' lov settes opp en strøm som motvirker økningen, og ifølge høyrehåndsregelen må strømmen gå i positiv retning gitt i figuren. Når magneten er midt i øker ikke fluksen lenger, for deretter å avta. Da blir strømretningen motsatt. Altså figur 1 rett.

i) D. Sammenlikning med bølgefunksjonen $E_y(x,t) = E_0 \cdot \sin(2\pi \cdot \frac{1}{\lambda}(x - t \cdot v))$ gir $\lambda = 2/(2,4 \cdot 10^6\,\mathrm{m}^{-1}) = 8,33 \cdot 10^{-7}\,\mathrm{m}$.

j) C. Frekvensen f er alltid uendra mens hastigheten v endres og dermed bølgelengden $\lambda = v/f$ og bølgetallet $k = 2\pi/\lambda$.

k) A. Snells brytningslov, med 0=luft og 1=væske: $1,00 \cdot \sin\theta_0 = n_1 \sin\theta_1$. Vi leser av figuren $\sin\theta_1 \approx 2,2/\sqrt{4^2 + (2,2)^2} = 0,48$ og $\sin\theta_0 \approx 4/\sqrt{3^2 + 4^2} = 0,80$. Fra sammenheng mellom brytningsindeks og lysfart får vi $c_1 = c_0/n_1 = c_0 \cdot \sin\theta_1/\sin\theta_0 = 3,00 \cdot 10^8\,\mathrm{m/s} \cdot 0,60 = 1,80 \cdot 10^8\,\mathrm{m/s}$. A er nærmest.

l) E. $\vec{E}$ og $\vec{B}$ er alltid i fase i vakuum. Derfor E feil mens alle andre er rett.

Oppgave 2. Parallellplatekondensator

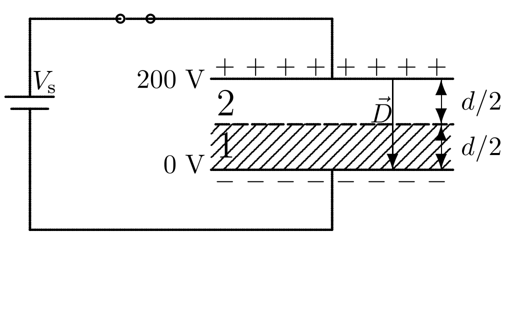

a) Elektrisk flukstetthet D er gitt av frie ladninger, som vi har kun på metallplatene (i grenseflata mellom 1 og 2 er det kun bundet ladning). Disse er vist med + og − i figuren. Da er D lik i begge materialer: $D_1 = D_2 \equiv D$.

Vi har gitt at potensialet over begge deler er

$$200\,\mathrm{V} = V_\mathrm{s} = -\int_0^d \vec{E} \cdot \mathrm{d}\vec{s} = E_1 \cdot d/2 + E_2 \cdot d/2\,.$$

Sammenhengen mellom $\vec{E}$ og $\vec{D}$ er de kjente:

$$\vec{E}_1 = \frac{1}{\epsilon_{\mathrm{r},1}\epsilon_0}\vec{D} \quad \text{og} \quad \vec{E}_2 = \frac{1}{\epsilon_0}\vec{D}\,,$$

og dette gir
$$\frac{D}{\epsilon_{r,1}\cdot\epsilon_0}\frac{d}{2}+\frac{D}{\epsilon_0}\frac{d}{2}=V_s \quad\Rightarrow\quad D=V_s\cdot\frac{2}{d}\epsilon_0\cdot\frac{1}{1/\epsilon_{r,1}+1}=V_s\cdot\frac{2}{d}\cdot\frac{\epsilon_0\epsilon_{r,1}}{1+\epsilon_{r,1}}$$
og med tallverdier
$$D=200\,\mathrm{V}\cdot\frac{2}{5,0\,\mathrm{mm}}\cdot\frac{\epsilon_0\cdot 2,5}{1+2,5}=0,506\cdot 10^{-6}\,\mathrm{C/m^2}=\underline{0,51\,\mu\mathrm{C/m^2}}.$$

Da er
$$E_1=\frac{D}{\epsilon_{r,1}\cdot\epsilon_0}=22,86\,\mathrm{V/mm}=\underline{23\,\mathrm{kV/m}},\qquad \text{og}\quad E_2=\frac{D}{\epsilon_0}=57,14\,\mathrm{V/mm}=\underline{57\,\mathrm{kV/m}}.$$
Retning for $\vec{E}_1,\vec{E}_2,\vec{D}_1$ og $\vec{D}_2$ er nedover.

En alternativ løsning som mange brukte ved eksamen for å finne D er å betrakte kondensatoren som en seriekopling av to kondensatorer og bruke kapasitans for parallellplatekondensator $C_1=\epsilon_0\epsilon_{r,1}A/d'$, der $d'=d/2$ og tilsvarende for C_2. Ved bruk av formel for seriekondensatorer får vi:
$$C_{\text{tot}}=\frac{C_1C_2}{C_1+C_2}=\frac{\epsilon_0\epsilon_{r,1}A/d'\cdot\epsilon_0\epsilon_{r,2}A/d'}{\epsilon_0\epsilon_{r,1}A/d'+\epsilon_0\epsilon_{r,2}A/d'}=\frac{\epsilon_{r,1}\epsilon_{r,2}}{\epsilon_{r,1}+\epsilon_{r,2}}\cdot\epsilon_0\frac{A}{d'}\,.$$
Definisjon av kapasitans: $C_{\text{tot}}=Q/V_s$ og at elektrisk flukstetthet er lik (fri) ladning per flateenhet gir:
$$D=\frac{Q}{A}=\frac{C_{\text{tot}}\cdot V_s}{A}$$
som innsatt uttrykket for C_{tot} ovenfor med $\epsilon_{r,1}=2,5$ og $\epsilon_{r,2}=1$ gir
$$D=\frac{\epsilon_{r,1}\cdot 1}{\epsilon_{r,1}+1}\cdot\epsilon_0\frac{1}{d'}\cdot V_s=\frac{2,5}{3,5}\cdot\epsilon_0\frac{1}{2,5\cdot 10^{-3}\,\mathrm{m}}\cdot 200\,\mathrm{V}=85,72\,\mathrm{V}\,.$$

b) Når spenningskilden er frakopla og vi ser bort fra lekkstrøm endres ikke mengden av frie ladninger, som betyr at $D_1=D_2=D$ forblir uendra. Feltstyrken endres da bare i medium 2:
$$E_1 = \frac{D}{\epsilon_{r,1}\cdot\epsilon_0}=\frac{0,506\cdot 10^{-6}\,\mathrm{C/m^2}}{2,5\cdot\epsilon_0}=22,86\,\mathrm{V/mm},\qquad \text{(uendra), og} \tag{1}$$
$$E_2 = \frac{D}{\epsilon_{r,2}\cdot\epsilon_0}=\frac{0,506\cdot 10^{-6}\,\mathrm{C/m^2}}{5\cdot\epsilon_0}=11,43\,\mathrm{V/mm}. \tag{2}$$
Dette gir at den nye potensialforskjellen blir
$$V_s=E_1\frac{d}{2}+E_2\frac{d}{2}=57,15\text{ V}+28,58\text{ V}=85,72\text{ V}=\underline{86\text{ V}}.$$
Når et dielektrikum erstatter luft i en kondensator kan den lagre samme ladning med lavere potensialforskjell.

Alternativ løsning her også å bruke kapasitans: C_{tot} er kapasitans i a) med tilhørende $V_s=200$ V og den nye kapasitansen er samme uttrykk som over men med $\epsilon_{r,2}=1,0$ erstatta av $\epsilon_{r,2}=5,0$. Løsning:
$$C_{\text{tot}}=\frac{Q}{V_s}\quad\text{og}\quad C_{\text{tot,ny}}=\frac{Q}{V_{\text{s,ny}}}\quad\Rightarrow\quad V_{\text{s,ny}}=V_s\cdot\frac{C_{\text{tot}}}{C_{\text{tot,ny}}}=V_s\cdot\frac{\frac{\epsilon_{r,1}\epsilon_{r,2}}{\epsilon_{r,1}+\epsilon_{r,2}}}{\frac{\epsilon_{r,1}\epsilon_{r,2}}{\epsilon_{r,1}+\epsilon_{r,2}}}=V_s\cdot\frac{\frac{2,5\cdot1,0}{2,5+\cdot1,0}}{\frac{2,5\cdot5,0}{2,5+\cdot5,0}}=V_s\cdot\frac{7,5}{3,5\cdot5,0}=85,7\,\mathrm{V}.$$

c) I dielektrika induseres dipoler som resulterer i en netto ladning ved hver grenseflate, dette er bundet overflateladning og den er lik polariseringen $|\vec{P}$. Fra $\vec{D}=\epsilon_0\vec{E}+\vec{P}$ finner vi
$$\sigma_{b,1}=|\vec{P}_1|=|\vec{D}-\epsilon_0\vec{E}_1|=0,506\,\mu\mathrm{C/m^2}-\epsilon_0\cdot 22,86\,\mathrm{kV/m}=0,304\cdot 10^{-6}\,\mathrm{C/m^2}=\underline{0,31\,\mu\mathrm{C/m^2}}.$$
$$\sigma_{b,2}=|\vec{P}_2|=|\vec{D}-\epsilon_0 E_2|=0,506\,\mu\mathrm{C/m^2}-\epsilon_0\cdot 11,43\,\mathrm{kV/m}=0,405\cdot 10^{-6}\,\mathrm{C/m^2}=\underline{0,41\,\mu\mathrm{C/m^2}}.$$

Alternative uttrykk er $\sigma_{b,1}=\epsilon_0|\vec{E}_1(\epsilon_{r,1}-1)|$ eller $\sigma_{b,1}=|\vec{D}(1-1/\epsilon_{r,1})|$, og tilsvarende for $\sigma_{b,2}$. Figuren under viser negativ bundet ladning ved den øvre positive metallplata og positiv bundet ladning ved den nedre negative plata. Differansen $0,10\,\mu\mathrm{C/m^2}$ er **netto** bundet ladning i grenseflata 1-2.

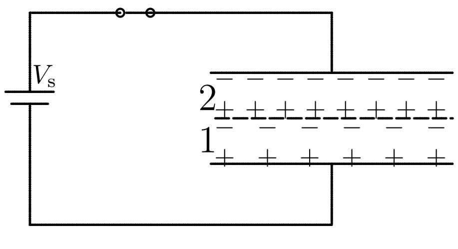

I materialene utenom overflatene er det induserte dipoler, men disse nuller hverandre ut slik at det blir **null** netto bundet ladning, dvs. ingen romladning. Matematisk kan dette uttrykkes ved at bundet romladning ρ_b er lik divergensen i polariseringen: $\rho_b=-\text{div}\vec{P}$. Men $\vec{D}$ og $\vec{E}$ og dermed $\vec{P}$ er homogene (uavhengige av x,y,z) og derfor divergensfrie innenfor hvert materiale, derfor $\underline{\rho_b=0\,\mathrm{C/m^3}}$.

Oppgave 3. Magnetfelt

Her er det ikke nødvendig med mye regning. Vi trenger å innse følgende:

- Fra det oppgitte uttrykket for magnetisk flukstetthet på symmetriaksen til ei sirkulær strømsløyfe følger det at B-feltet i sentrum ($d = 0$) av ei sirkulær strømsløyfe med radius R er $B = \mu_0 \frac{I}{2R}$.
- Enhver sirkelbue som spenner over en vinkel θ må da gi et bidrag $B(\theta) = \frac{\mu_0 I}{2R} \cdot \frac{\theta}{360}$ til B-feltet i sentrum av sirkelen, når θ er gitt i °.
- De radielt rettede bitene av strømsløyfa gir null bidrag til B-feltet i sentrum. Det ser en av det oppgitte uttrykket for d$\vec{B}$, for da er $I \mathrm{d}\vec{s} \parallel \hat{\mathbf{r}}$, og dermed $I \mathrm{d}\vec{s} \times \hat{\mathbf{r}} = \vec{0}$.
- Alle sirkelbuene fører strømmen I i samme sirkulære retning. Høyrehåndsregelen (eventuelt inspeksjon av $I \mathrm{d}\vec{s} \times \hat{\mathbf{r}}$ med $\hat{\mathbf{r}}$ retta radielt inn mot sentrum for alle strømelementer $I \mathrm{d}\vec{s}$) gir da at $\vec{B}$ i sentrum må ha retning ned i papirplanet.

Sirkelbuene ved radius a spenner tilsammen over $15+20+75+40 = 150°$, ved radius b over $55+50+65+40 = 210°$, så B-feltet i sentrum blir

$$B_{\mathrm{P}} = \mu_0 \frac{I}{2a} \frac{150}{360} + \mu_0 \frac{I}{2b} \frac{210}{360} = \mu_0 \frac{I}{24} \left(\frac{5}{a} + \frac{7}{b} \right)$$

med tallverdier

$$B_{\mathrm{P}} = 4\pi \cdot 10^{-7}\,\mathrm{H/m} \cdot \frac{4,0\,\mathrm{A}}{24} \left(\frac{5}{0,10\,\mathrm{m}} + \frac{7}{0,25\,\mathrm{m}} \right) = 10,5\,\mu\mathrm{T} + 5,8\,\mu\mathrm{T} = \underline{16,3\,\mu\mathrm{T}}.$$

(enheter: $[\mu_0] = \mathrm{H/m} = \mathrm{Tm/A}$)

Det var beklageligvis feil i oppgitt formel 1, med IR i teller isf. IR^2 som er det rette. Med feilen blir $B = \mu_0 \frac{I}{2R^2}$ og følgende svar må også godkjennes (selv om enheten er feil):

$$B_{\mathrm{P}} = \mu_0 \frac{I}{2a^2} \frac{150}{360} + \mu_0 \frac{I}{2b^2} \frac{210}{360} = \mu_0 \frac{I}{24} \left(\frac{5}{a^2} + \frac{7}{b^2} \right) = 4\pi \cdot 10^{-7}\,\mathrm{H/m} \cdot \frac{4,0\,\mathrm{A}}{24} \left(\frac{5}{(0,10\,\mathrm{m})^2} + \frac{7}{(0,25\,\mathrm{m})^2} \right) = \underline{128\,\mu\mathrm{T/m}}.$$

Alternativt kan B_{P} finnes fra oppgitte Formel 2 (som er Biot-Savarts lov også oppgitt på formelarket). Med d$\vec{s}$ langs sirkelbuen vil denne være normal på radiusvektor slik at

$$\mathrm{d}\vec{s} \times \hat{\mathbf{r}} = \mathrm{d}s = 2\pi r \frac{\mathrm{d}\theta}{360},$$

der r er aktuell radius (a eller b) og dθ vinkelen i grader. Integralet løper stykkevis med totalt $\mathrm{d}\theta = 150°$ og $\mathrm{d}\theta = 210°$ for henholdsvis a og b som over, slik at svaret blir

$$B_{\mathrm{P}} = \frac{\mu_0 I}{4\pi} \left(\int_a \frac{\mathrm{d}\vec{s} \times \hat{\mathbf{r}}}{r^2} + \int_b \frac{\mathrm{d}\vec{s} \times \hat{\mathbf{r}}}{r^2} \right) = \frac{\mu_0 I}{4\pi} \left(\frac{2\pi a \cdot 150}{a^2 \cdot 360} + \frac{2\pi b \cdot 210}{b^2 \cdot 360} \right) \qquad \text{osv. som ovenfor.}$$

Oppgave 5. Solenoide

a) Når H er oppgitt blir magnetisk flukstetthet i den luftfylte spolen $B_0 = \mu_0 H_0 = \mu_0 I_0 \cdot \frac{N}{d}$.

Tverrsnittet av spolen har areal $A = \pi R^2$, så magnetisk fluks inni spolen blir

$$\Phi_B = B_0 A = \mu_0 I_0 \cdot \frac{N}{d} \cdot \pi R^2$$

Med N viklinger blir sjølvinduktansen til spolen (se f.eks. uttrykk i formelark eller forklar)

$$L_0 = N \frac{\Phi_B}{I_0} = N \mu_0 \cdot \frac{N}{d} \cdot \pi R^2 = \underline{\mu_0 \cdot \frac{N^2}{d} \cdot \pi R^2}.$$

(Oppgavformuleringen hadde vært bedre om du var bedt om uttrykke L_0 med N, d, R, samt fysiske konstanter.)

b) Den magnetiske feltstyrke $H(r)$ er uavhengig av materialet inne i solenoiden, for fra Amperes lov vil vi alltid finne (bevis kreves ikke)

$$\underline{H_0 = I_0 \cdot \frac{N}{d}} \qquad \text{for alle } r \in [0, R],$$

mens magnetisk flukstetthet er proporsjonal med permeabiliteten:

$$B(r) = \begin{cases} \mu_{\mathrm{r}} \mu_0 H_0 & = \mu_{\mathrm{r}} \mu_o I_0 \frac{N}{d} \qquad \text{for alle } r \in [0, \frac{1}{2}R] \\ \mu_0 H_0 & = \mu_0 I_0 \frac{N}{d} \qquad \text{for alle } r \in [\frac{1}{2}R, R] \end{cases}$$

Vanskeligere er det altså ikke.

c) Magnetisk energiinnhold per volumenhet er $u = \frac{1}{2}\vec{B}\cdot\vec{H} = \frac{1}{2}\mu H_0^2$, der permeabiliteten μ for det aktuelle området må brukes.

Da H er homogen inne i solenoiden finner vi totalt magnetisk energiinnhold ved å summere over de to deler med jern og med luft, som har volum henholdsvis $V_{\text{jern}} = \pi(R/2)^2 d$ og $V_{\text{luft}} = (\pi R^2 - \pi(R/2)^2)d$. (Integrasjon over volumet skulle være unødvendig når H er konstant.) Dette gir

$$\begin{aligned} U &= \int u\mathrm{d}V = u_1 V_{\text{jern}} + u_2 V_{\text{luft}} = \frac{1}{2}\mu_{\text{r}}\mu_0 H_0^2\cdot\pi\left(\frac{R}{2}\right)^2 d + \frac{1}{2}\mu_0 H_0^2\cdot\left(\pi R^2 - \pi\left(\frac{R}{2}\right)^2\right) d \\ &= \frac{1}{2}\mu_0 H_0^2\cdot\pi\left(\frac{R}{2}\right)^2 d\,(\mu_{\text{r}} + (4-1)) = \underline{\frac{\pi R^2}{8} I_0^2\cdot\frac{N^2}{d}\,\mu_0(\mu_{\text{r}}+3)}\,. \end{aligned}$$

Da $\mu_{\text{r}} \gg 3$ vil 3-tallet nærmest være neglisjerbart, kun det ferromagnetiske materialet bidrar til energien.

d) Sammenhengen mellom energiinnhold og strøm definerer sjølvinduktansen L (oppgitt på formelarket):

$$U = \frac{1}{2}LI_0^2 \qquad \Rightarrow \quad L = \frac{2U}{I_0^2} = \underline{\frac{\pi R^2}{4}\cdot\frac{N^2}{d}\,\mu_0(\mu_{\text{r}}+3)}\,,$$

med tallverdier

$$L = \frac{\pi(0,020\,\text{m})^2}{4}\cdot\frac{100^2}{0,100\,\text{m}}\,4\pi\cdot 10^{-7}\,\text{H/m}\cdot(2000+3) = 79,1\cdot 10^{-3}\,\text{H} = \underline{79,1\,\text{mH}}\,.$$

Som for U ser vi at det er jernkjernen som bidrar til det vesentlige av sjølvinduktansen.

Alternativ "nødløsning" med oppgitt $U = 500$ mJ for strømstyrke $I_0 = 4{,}0$ A:

$$L = \frac{2U}{I_0^2} = \frac{2\cdot 500\,\text{mJ}}{16\,\text{A}^2} = 62,5\cdot 10^{-3}\,\text{VAs/A}^2 = \underline{62,5\,\text{mH}}. \qquad (\text{J} = \text{VAs} \quad \text{og H} = \text{Vs/A}).$$

e) Faradays lov (fra formelark): $\mathcal{E} = -\frac{\partial \Phi_B}{\partial t}$ eller $\oint \vec{E}\cdot\mathrm{d}\vec{s} = -\frac{\partial \Phi_B}{\partial t}$

Når vi skal finne E-feltet i et punkt må vi bruke den distribuerte formen til høyre. Venstre formel forutsetter feltet setter opp en elektromotorisk spenning i en ledning. Med sylindersymmetri får vi indusert samme E langs en sirkel konsentrisk om sylinderen med radius $r = \frac{3}{4}R$, der punktet P ligger på denne sirkelen slik at $\oint \mathrm{d}s = 2\pi r$. Merk at sirkelen ligger innenfor spolen og at den nå ikke har noe ferromagnetisk materiale.

Magnetisk fluks innenfor sirkelen er $\Phi_B = \mu_0 I(t)\cdot\frac{N}{d}\cdot\pi r^2$, som innsatt i Faradays lov til høyre over gir

$$E\cdot 2\pi r = -\mu_0\frac{N}{d}\cdot\pi r^2\cdot\frac{\partial I(t)}{\partial t} = -\mu_0\frac{N}{d}\cdot\pi r^2\cdot I_0\cdot\omega\cos\omega t\,.$$

Dette gir $E(t) = E_0\cdot\cos\omega t$ med amplitude E_0 ved $r = \frac{3}{4}R = 0{,}015$ m:

$$E_0 = -\mu_0\frac{N}{2d}\cdot r\cdot I_0\cdot\omega = -4\pi\cdot 10^{-7}\,\text{H/m}\cdot\frac{100}{2\cdot 0,10\,\text{m}}\cdot 0,015\,\text{m}\cdot 4,0\,\text{A}\cdot 2\pi\cdot 1000\,\text{s}^{-1} = \underline{-0,24\,\text{V/m}}$$

(enheter: H = Vs/A gir svaret V/m).

$\mathcal{A}.\mathcal{M}$i. 20. juni 06.

Karakterstatistikk:

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Middel	Middel *)
MTENERG	14	10	12	17	22	12	87	D	2,4
MTIØT	8	4	0	1	1	0	14	B	4,2
Sum	22	14	12	18	23	12	101	C	2,6

*) Middel tallekvivalent basert på : A=5, B=4, C=3, D=2, E=1, F=0

Middelkarakter for de ulike oppgavene:

1:	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
	C	C	E	C	D	C	C	F	B	B	E	E
2:	a	b	c		3:		4:	a	b	c	d	e
	D	D	E		D			A	C	D	C	D